

Riigikontroll
IV auditiosakond

Maaelu Edendamise Sihtasutuse majandustegevus

Auditi plaan

Auditijuht Inga Häkkinen
Audiitor Jaana Tõnisson
Audiitor Marlen Pärmann

Tallinn 2006

Sisukord

1. AUDITI AJEND.....	3
2. AUDITIGA HÕLMATAV PROBLEEM JA SELLE OLULISUS.....	3
2.1. Taustainformatsioon	3
2.1.1. Üldandmed	3
2.1.2. Sihtasutuse finantseerimisinstrumendid	4
2.1.3. Sihtasutust iseloomustavad finantsandmed	5
2.2. Auditiga hõlmatav probleem	6
2.2.1. Riigikontrolli auditi ettepanekute täitmine ja sisekontrollisüsteemi toimimine	6
2.2.2. Krediidiriski hindamine sihtasutuse poolt.....	6
2.2.3. Sihtasutuste väljastatud laenude kajastamine raamatupidamises	6
2.2.4. MES-i poolt põllumajandustootjatele laenude andmiseks puudub vajadus	7
3. AUDITI EESMÄRK.....	7
4. AUDITEERITAV	7
5. AUDITEERITAVA SEISUKOHAD JA SISEAUDIT NING VARASEMAD KONTROLLIMISED.....	7
5.1. Auditeeritava seisukohad	7
5.2. Siseaudit.....	7
5.3. Varasemad kontrollimised	8
6. AUDITI ULATUS JA KÄSITLUSVIIS.....	8
6.1 Auditi põhiküsimused.....	8
6.2. Valim.....	9
7. AUDITI KORRALDAMIST MÕJUTAVAD RISKID	9
8. AUDITI EELDATAVAD TULEMUSED.....	10
9. VAJATAVAD RESSURSID:.....	10

1. Auditi ajend

2005. aasta algul lõppenud auditis "Maaelu Edendamise Sihtasutuse majandustegevus" tuvastas Riigikontroll olulisi puudusi sihtasutuse laenude ja tagatiste andmisega seotud sisekontrollisüsteemi toimimises¹.

Sihtasutuse 2005. a majandusaasta aruandest nähtub, et Riigikontrolli auditile järgneval aastal suurenesid ebatõenäoliselt tagasi saadavate laenude kogumaht ning mitmed laenajad olid pankrotistunud või likvideeritud. Nimetatud asjaolud viidata jätkuvatele puudustele laenude väljastamise protsessis.

Samuti pole Maaelu Edendamise Sihtasutus ega Põllumajandusministeerium viimastel aastatel põhjalikult analüüsinud, kas põllumajandus ettevõtjatele on laenude väljastamine sihtasutuse pakutud vormis otstarbekas ja vajalik.

Auditiga hõlmatakse Maaelu Edendamise Sihtasutuse tegevuse korraldust laenude ja tagatiste andmisel ajavahemikul 01.07.2004 – 30.06.2006 ning antakse hinnang Maaelu Edendamise Sihtasutuse krediidiriskide hindamise ja laenude väljastamise protsessile ning selle võrreldavusele krediidiandmisega kehtestatud nõuetega/regulatsioonidega, samuti hinnatakse Riigikontrolli poolt auditis "Maaelu Edendamise Sihtasutuse majandustegevus" tehtud ettepanekute täitmist.

Audit on seotud Riigikontrolli tegevuse pikaajalise mõjueesmärgiga aidata kaasa avaliku sektoris teostatavate majandustehingute seaduslikkusele, mis väljendub selles, et majandustehingud on seadustega kooskõlas, nõuetekohaselt dokumenteeritud ja avalikustatud ning sisekontrollisüsteem tagab tegevuse seaduslikkuse, suudab maandada olulisi riske, vältida vigu ja vahendite väärkasutust.

2. Auditiga hõlmatav probleem ja selle olulisus

2.1. Taustainformatsioon

2.1.1. Üldandmed

Maaelu Edendamise Sihtasutus (*edaspidi MES*) on eraõiguslik juriidiline isik, kelle asutaja on Eesti Vabariik ja asutajaõigusi teostab Põllumajandusministeerium.² MES eesmärgiks on ettevõtlust soodustavate sihtprogrammide rakendamise kaudu Eesti maapiirkondade majandusliku arengu toetamine. Vastavalt maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seadusele annab sihtasutus selleks teavitustoetust, maaettevõtluslaenu ja tagatise. Sihtasutuse antavat maaettevõtluslaenu ja tagatist võib taotleda põllumajandustootja ja põllumajandussaaduste töötleja või muu maamajandustegevusega tegelev isik majandustegevuse arendamiseks.

MES tegutseb praegusel kujul 2001. a lõpust, kui SA Põllumajanduse ja Maaelu Krediteerimise Fond ja Maaelu Edendamise SA koondasid oma vahendid ja ülesanded üheks asutuseks.

MES-i juhivad 13 liikmeline nõukogu (esimees minister Jaan Õunapuu) ja kaheliikmeline juhatus (esimees Raul Rosenberg). Sihtasutuses töötab lisaks juhatusele 9 töötajat.

¹ Auditis hinnati laenude ja tagatiste andmise seaduslikkust ning sihipärast kasutamist, stipendiumide ning muude väljamaksete sisekontrollisüsteemi ajavahemikul 2003–2004. a I poolaasta.

² Põhikiri, I osa, punkt 1.3 ja 1.4

2.1.2. Sihtasutuse finantseerimisinstrumendid

Sihtasutus on kasumit mittetaotlev organisatsioon, kes kasutab kogu majandustegevuse tulemi oma reservide ja põhikapitali suurendamiseks.³ Enda põhi- ja administratiivtegevust rahastab MES sihtvarast ja majandustegevusest laekunud vahenditest.⁴ 2005. ja 2006. a ei ole MES riigieelarvelisi eraldisi saanud.

2005. aasta lõpuks oli sihtasutusel tegevuseks mittevajalike vahendite ülejääk ca 107 mln krooni.

Maaettevõtluslaenud

MES annab alljärgnevaid otselaene:

- laen maapiirkonnas tegutsevale ettevõtjale krediidasutuse kaudu;
- käibekapitali laen põllumajandustootjate ühiseks varustus- ja turustustegevuseks;
- laen hoiu-laenuühistute tegevuse arendamiseks;
- investeerimislaen tootmiseks vajaliku maa ostuks.

Maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse alusel võib sihtasutus anda ka muid laene. Käesoleval ajal on selliseks laenuks investeerimislaen mittetulundusühingutele külade taastamise ja arendamise finantseerimiseks.

MES annab laenu kuni 75% ulatuses tagatise väärtusest. Laenukäibest (109,5 milj krooni) moodustasid 2005. a otselaenud 52,6 mln krooni (48%) ja laenud läbi krediidasutuste 23,0 mln krooni (21 %). Hoiu-laenuühistutele laenati 2005. aastal 33,9 mln krooni (31%).

Tagatised

MES annab alljärgnevaid tagatisi:

- laenutagatis maapiirkonnas tegutsevale ettevõtjale;
- liisingu tagatis maapiirkonnas tegutsevale ettevõtjale;
- faktooringu tagatis põllumajandustootjale.

Erinevate tagatisliikide osakaal väljastatud tagatiste summas oli 2005. a järgnev: laenutagatised 82%, faktooringutagatised 17% ja liisingutagatised 1%.

MES tagab laene kuni 75% ulatuses.

MES-i poolt tagatud laene väljastavad krediidasutused, kes hindavad laenuriske panga üldkehtiva krediidiriski hindamise metoodika alusel. Seega on risk võimaliku kahju tekkeks tagatiste andmise puhul väiksem kui laenude andmisel.

Toetused

MES väljastab kahte liiki toetust:

Teavitustoetus, millega osaliselt või täielikult kaetakse sellise tegevuse kulud, mille eesmärk on põllumajandus- ja maaelualase teabe levitamine eesmärgiga aidata kaasa põllumajandustootmise soodustamisele, selle keskkonnasõbralikkuse suurendamisele ja maaelu jätkusuutlikkuse tagamisele.

Toetus kutseõppeasutuste maamajanduslike erialade õpilastele, mida võib taotleda 2005/2006. õppeaastast maamajanduserialale päevasesse osakonda õppima asuv õpilane, kes omandab põhi- ja keskhariduse baasil kutsekeskharidust.

³ Põhikiri, III osa, punkt 3.6

⁴ Põhikiri, III osa, punkt 3.1

Samuti andis MES 2005. a põllumajandustootjatele toetust 2003. aastal loodusõnnetuse tagajärjel tekkinud kahju osaliseks hüvitamiseks⁵. MES on varasematel aastatel andnud toetust seoses mesilasperede hukkumise kahjude ning tormikahjude hüvitamisega.

2.1.3. Sihtasutust iseloomustavad finantsandmed

Tabel 1. MES-i tähtsamad finantsandmed 2004.-2005. aasta kohta (kroonides)

Finantsnäitajad	31.12.2004.a	31.12.2005.a	muutus
Varad, sh	577 881 641	577 040 827	0%
Arveldusarved	23 046 857	15 560 065	-32%
Tähtajalised deposiidid	79 931 223	129 412 286	62%
Aktsiad ja muud väärtpaberid	0	16 724 243	100%
Laenud	489 329 073	423 970 424	-13%
Nõuded pankroti- ja likvideerimismenetlustes	91 890 851	103 682 567	13%
Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded	-107 796 233	-114 493 808	6%
Kohustused, sh	34 417 996	27 269 293	-21%
Tagatiskahjumite eraldis	31 053 588	22 710 627	-27%
Sihtotstarbelised fondid	2 268 317	3 818 620	68%
Omakapital	543 463 645	549 771 534	1%
Tulud, sh	51 355 355	27 111 434	-47%
Finantstulud	25 974 516	23 062 616	-11%
Tagatistasud	0	3 668 726	100%
Sihtfinantseerimise tulud	21 216 800	0	-100%
Kulud	32 462 909	23 697 430	-27%

Allikas: Maaelu Edendamise Sihtasutuse majandusaasta aruanne 2005

Ülevaade MES-i poolt antud toetustest, tagatistest ja laenudest

Tabel 2. MES-i poolt antud finantsinstrumendid

	2004	2005
Toetused	799 000	13 834 519 ⁶
Tagatised	118 890 000	174 137 570
Laenud	105 226 653	109 480 703

Allikas: Maaelu Edendamise Sihtasutuse kodulehekül

Tabel 3. Laenude tähtajaline struktuur

Laenude tähtaeg	Jääk seisuga 31.12.2003, kr	Jääk seisuga 31.12.2004, kr	Jääk seisuga 31.12.2005, kr
Kuni 1 aasta	167 036 458	126 564 080	107 837 473
1 kuni 5 aastat	335 068 316	262 728 867	194 670 530
Üle 5 aasta	116 313 678	103 765 541	121 495 674
Nõuded pankroti – ja likvideerimismenetlustes	101 053 410	91 890 851	103 682 567
Kokku	719 471 862	584 949 339	527 686 244

Allikas: Maaelu Edendamise Sihtasutus

⁵ Vabariigi Valitsuse 20.04.2004 määrus nr 118 ja MES-i põhikirja p 3.3.3.

⁶ Sealhulgas 9 150 000 krooni tormikahjude hüvitamiseks

2.2. Auditiga hõlmatav probleem

2.2.1. Riigikontrolli auditi ettepanekute täitmine ja sisekontrollisüsteemi toimimine

Riigikontrolli 2005. aasta auditis "Maaelu Edendamise Sihtasutuse majandustegevus (2003. a kuni 2004. a I poolaasta)", mille käigus hinnati nii laenude ja tagatiste andmise seaduslikkust ning sihipärast kasutamist kui ka stipendiumite ning muude väljamaksete kontrollisüsteemi, tehti järgmised peamised tähelepanekud:

- Sihtasutusel ei olnud teavet, kas kõiki väljastatud laene on kasutatud sihipäraselt. Laenu kasutamise perioodil ei olnud sihtasutus nõudnud laenusaajatelt lepingutega ette nähtud informatsiooni esitamist.
- Sihtasutus ei olnud analüüsinud ega hinnanud laenude kasutamise ega finantstehingute tagamise edukust.
- Sihtasutuse töötajad ei olnud paljudel juhtudel kinni pidanud krediteerimisreeglitest, eri laenutoodete tingimustest ja nõukogu otsustest ega täitnud korrektselt koostööpartneritega sõlmitud koostöölepingute nõudeid. Paljud laenud olid antud nii, et puudusid olulised alusdokumendid.

Kuigi 2005. a pärast Riigikontrolli audititoiminguid on MES kinnitanud ja täpsustanud mitmeid töökorralduslikke dokumente.

Audiitorfirma KPMG poolt 2006. a veebruaris kaheksa MESi võtmeisiku (nii MESi töötajad kui nõukogu liikmed) seas läbiviidud riskide hindamise tulemused näitavad, et küsitletud peavad üheks suuremaks riskiks asjaolu, et asutusesisesed kontrollid, mis peavad tagama positiivse otsuse saanud taotluste läbipaistvuse ja kooskõla kehtivate nõuetega, ei pruugi töötada efektiivselt. Samuti puudub kindlustunne selle osas, et MESis rakendatud laenude väljastamise protseduurid on piisavad, regulaarselt ajakohastatud ja kooskõlas nõuetega.

Auditi käigus on kavas anda hinnang Riigikontrolli auditis "Maaelu Edendamise Sihtasutuse majandustegevus (2003. a – 2004. a I poolaasta)" tehtud ettepanekute rakendamisele ning seeläbi sisekontrollisüsteemi toimimisele.

2.2.2. Krediidiriski hindamine sihtasutuse poolt

Krediidiriski hindamine on lahutamatult seotud sisekontrollisüsteemiga. Eelnevalt mainitud audiitorbüroo KPMG poolt läbiviidud riskihinnangu tulemusena avaldasid küsitletud võtmeisikud kahtlust, kas taotluste läbivaatamise ja taotluste suhtes otsuse langetamise protseduur välistab subjektiivse info kasutamise ning tagab kõikidele taotluse esitajatele võrdse kohtlemise. See omakorda viitab asjaolule, et MES ei pruugi hinnata piisavalt krediidiriske ega jälgida muutusi laenusaaja hilisemas majandustegevuses, mis võib mõjutada laenusaajate võimet laenu tagasi maksta.

Endiselt tegeleb laenude ja tagatiste analüüsiga ainult projektijuht, kes annab hinnangu laenutaotlustele. Laenude andmise otsustab projektijuhi hinnangu alusel krediidikomitee, mis koosneb kolmest inimesest, sealhulgas juhatuse esimehest ja liikmest. Ka see asjaolu võib viia tahtlikult või eksikombel asjatute riskide võtmiseni.

Auditi käigus on kavas analüüsida MES-is rakendatava krediidiriski hindamise metoodika ja protseduuride piisavust ja anda hinnang bilansis kajastatud laenude väärtuse õigsusele.

2.2.3. Sihtasutuste väljastatud laenude kajastamine raamatupidamises

Raamatupidamistoimikonna juhendi kohaselt tuleb väljastatud laenud kajastatud õiglasel väärtuses, st arvestades laenu tagasi saamise tõenäosust. Selleks tuleb laenude bilansis kajastamisel arvestada laenu saaja krediidi võimekust ja võimalikke muutusi, mis võivad põhjustada krediidiriski suurenemist.

80% MES-i varadest moodustavad väljastatud laenud, mistõttu mõjutavad puudused krediidiriski hindamise meetodikas ja selle rakendamise protsessis oluliselt sihtasutuse koguvarade väärtust.

2.2.4. MES-i poolt põllumajandustootjatele laenude andmiseks puudub vajadus

Auditi eelselgituse käigus kohtus auditimeeskond Jaak Tõrsiga (Eesti Pank, finantsvahenduse osakonna finantssektori poliitika allosakonna juhataja), Tõnu Sepaga (SEB Ühispank, jaepanganduse divisjoni direktori asetäitja), Ero Viigi (Hansapank, suurlkliendihaldur, ettevõtete pangandus) ja Katrin Maltsiga (Hansapank, projektijuht, krediitoodete arendus) ning Rahandusministeeriumi asekancleri Veiko Taliga.

Kõik intervjuueeritud avaldasid kahtlust, kas MES-i tegevuse jätkamine tänases formaadis on õigustatud. Kui varem on laenutoode olnud põllumajandusettevõtjale läbi MES-i tunduvalt soodsam, siis käesoleval ajal ei ole see eelis enam selge. Mitmed pangad pakuvad laenu põllumajandustootjatele MES-iga samadel tingimustel ning otsene vajadus laene väljastava riikliku asutuse järele sisuliselt puudub. Intervjuueeritud avaldasid arvamust, et riik peaks finantsteenuste turule sekkuma vaid ilmnenu turutõrgete korral, nt kui eraõiguslikud krediitiasutused ei ole mõne majandussektori finantseerimisest kõrgendatud riskide tõttu huvitatud, kuid riik leiab, et selle sektori arendamine on riigi kui terviku arengu seisukohast vajalik. Intervjuueeritud leidsid, et ka nimetatud juhul ei oleks õigustatud riigi konkureerimine erasektoriga krediiditurul, vaid finantseerimiseks suunatavad rahavood peaksid minema läbi krediitiasutuste ning riik peaks laenutegevust ergutama vaid intressitoetust või lisatagatist pakkudes.

Meile teadaolevalt ei ole MES ega Põllumajandusministeerium välja selgitanud ega analüüsinud, millised on turutõrked, mida MES-i tegevus peaks leevendama, samuti puuduvad kriteeriumid, mille alusel saaks hinnata, kas MES-i tegevus on olnud tulemuslik.

Auditi käigus on kavas anda hinnang MES-i kui eraldiseisva põllumajandustootjaid krediteeriva asutuse olemasolu põhjendatusele ning MES-i laenutegevuse vastavusele Eesti kommertspankadele esitatavatele tingimustele ja regulatsioonidele.

3. Auditi eesmärk

Käesoleva auditi eesmärgiks on anda hinnang Maaelu Edendamise Sihtasutuse tegevuse korraldusele laenude, toetuste ja tagatiste andmisel ajavahemikul 01.07.2004 – 30.06.2006. a, sisekontrollisüsteemi toimimisele selles valdkonnas ja Riigikontrolli poolt auditis "Maaelu Edendamise Sihtasutuse majandustegevus" tehtud ettepanekute täitmisele. Samuti on eesmärgiks veenduda, et laenud ja tagatised on raamatupidamises kajastatud õigesti ja õiglaselt.

4. Auditeeritav

Auditeeritavaks on Maaelu Edendamise Sihtasutus.

5. Auditeeritava seisukohad ja siseaudit ning varasemad kontrollimised

5.1. Auditeeritava seisukohad

Auditi läbiviimisest on informeeritud MES-i ja Põllumajandusministeeriumit. Mõlemad asutused aktsepteerivad auditi läbiviimist.

5.2. Siseaudit

Kuni 2005. aastani MES-il süsteemselt toimiv siseaudit puudus, üksikuid töid osteti OÜ-lt Audiitorbüroo Örne Kurvet, kes auditeeris näiteks nõukogu otsuste täitmise korraldust, sisekontrolli süsteemi ning sihtasutuse vahendite ja tagatiste sihtotstarbelist kasutamist. Alates

2006. a osutab MES-ile siseaudiitori teenust audiitorbüroo KPMG Baltics AS. Audiitorbüroo viis 2006. a alguses läbi sihtasutuse riskide hindamise, mille tulemused on pikemalt toodud käesoleva plaani punktis 2.2.1.

Käesoleva ajani ei ole audiitorbüroo MES-is ühtegi auditit lõpetanud (va 2005. a raamatupidamise aastaaruande audit).

5.3. Varasemad kontrollimised

Nagu eelpool (ptk 2) kirjeldatud, on 2004.-2005. a Riigikontrolli poolt läbi viidud audit "Maaelu Edendamise Sihtasutuse majandustegevus".

MES-i 2005. a raamatupidamise aastaaruannet auditeeris audiitorfirma KPMG Baltics AS, kes tegi järgmised tähelepanekud:

- sihtasutus moodustab tagatisväljamaksete katteks eraldise juba hetkel, mil ta pangalaenule tagatise annab. See ei vasta raamatupidamise toimkonna juhendile nr 8, mis sätestab eraldise moodustamise ainult juhul, kui on toimunud kohustav sündmus, kohustuse realiseerumine on tõenäoline ja kohustuse summat on võimalik usaldusväärselt mõõta. Tegelik tagatise tasumise kohustus tekib sihtasutusel audiitori arvates siis, kui pank on muud laenutagatised realiseerinud ning nendest ei ole laekunud panga laenukliendi kohustuse katteks piisavalt vahendeid.
- Tagamata laene oli 2005. a 31.12.2005 seisuga 54 884 972 krooni (laen hoiu-laenuühistutele, käendusega, tagatisele hinnang puudub) – käendusega lepingud on sisuliselt tagamata, ettevõtte juhi tegelikku vara ega sissetulekut pole kontrollitud. Tuvastatud ka juhte, kus laenudel on küll olemas tagatis, kuid puudub sõltumatu hinnang sellele.
- Laenutagatise väärtus oli mitmel juhul madalam kui laenujääk.
- Teenustasu kajastati tuludes garantii sõlmimisel, kuigi seda tulnuks periodiseerida laenuperioodile.

6. Auditi ulatus ja käsitusviis

6.1 Auditi põhiküsimused

Alljärgnevalt on toodud olulisemad küsimused, millele auditi tulemusena soovitakse vastust saada, nendega kaasnevad riskikohad ja auditi käigus kavandatavad tegevused.

- Kas MES-i poolt on Riigikontrolli auditis tehtud ettepanekud ellu viidud ja sisekontrollisüsteem laenude ja tagatiste andmise osas toimib vastavalt kehtestatud regulatsioonidele?
 - Kas MES-i tegevus laenude ja tagatiste andmisel arvestab asjakohastest seadustest, põhikirjast ja muudest õigusaktidest tulenevaid eesmärgi ja nõudeid?
 - Kas sisekontrollisüsteem tagab MES-i põhitegevuseks kasutatavate vahendite sihi- ja õiguspärase kasutamise (laenud antakse õigele sihtgrupile)?
 - Kas MES omab efektiivset kontrolli enda poolt väljastatud laenude sihipärase ja tulemusliku kasutuse üle?
 - Kas omatakse ja rakendatakse piisavalt meetmeid makseraskustega deebitoride võla sissenõudmiseks?
- Kas MES on laenude andmisel krediidiriske hinnanud ning neid maandanud?
 - Kas MES-i poolt laenude väljastamisel kasutatav krediidiriski hindamise metoodika vastab Eesti Vabariigis kehtivatele krediidiandjate tööd reguleerivatele normidele (õigusaktid jm regulatsioonid) ning rahvusvaheliselt tunnustatud standarditele ja tavadele? (Küsimusele vastuse leidmiseks kaasatakse ekspert Finantsinspektsioonist)

- Kas MES-i laenude andmise protsess vastab Eesti Vabariigis kehtivatele krediitiasutuste tööd reguleerivatele normidele (õigusaktid jm regulatsioonid) ning rahvusvaheliselt tunnustatud standarditele ja tavadele? (Küsimusele vastuse leidmiseks kaasatakse ekspert Finantsinspeksioonist)
- Kas MES-i poolt rakendatav krediidiriski hindamise meetoodika ja laenude andmise meetoodika on piisavad?
- Kas MES-i laenude arvestus on korrektne?
 - Kas kõrgema riskihinnanguga laenudel on allahindlus korrektselt kajastatud ning kas laenu väärtust hinnangu muutumisel korrigeeritakse?
 - Kas laenuõuete laekumise tõenäosust on hinnatud ja need vastavalt hinnangule ka alla hinnatud?
- Kas riik peaks läbi MES-i andma maaelu edendamiseks laene?

6.2. Valim

Auditeeritavaks perioodiks on 01.01.2005–30.06.2006. Audit tugineb peamiselt algdokumentatsiooni kontrollil ja analüütilistel protseduuridel ning asjaomaste isikute kirjalikel ja suulistel selgitustel, samuti eksperdi poolt esitatud arvamusel.

Kõige riskantsemaks valdkonnaks hindame MES-i poolt laenude andmist, kuna varasemas Riigikontrolli auditis on selles protsessis tuvastatud enim probleeme. Laenude osas omakorda hindame kõige probleemsemateks laene hoiu-laenuühistutele, kuna tegemist on riiklikult reguleerimata valdkonnaga ning laene antakse piisava tagatiseta (käendus).

Toetuste maksmise osas hindame läbiviidud analüüsi ja eelmise auditi tulemusel riski madalaks. MES-i poolt antavate toetuste rahaline maht oli 2006. a I poolaastal olnud 3 764 198 krooni ja 2005. a 13 834 519 krooni, mis moodustab ca 5 % MES-i poolt kasutatavate finantsinstrumentide mahust. Riigikontrolli varasemas auditis toetuste maksmise osas ja sisekontrolli toimimises selles valdkonnas probleeme ei tuvastatud. Seetõttu me toetuste hindamiseks kontrollitoiminguid läbi ei vii.

Tagatiste maksmise osas hindame riske madalaks, kuna tagatavate laenude riske hindavad pangad sama meetoodika alusel, mida kasutatakse kõigi pankade poolt antavate laenude hindamisel ning pankade krediidiriski hindamise meetoodika jms osas teostab järelevalvet Finantsinspeksioon. Seetõttu teostame tagatiste osas kontrollitoiminguid ainult ulatuses, mis on vajalik Riigikontrolli varasema auditi ettepanekute täitmise hindamiseks.

Auditi läbiviimisel testitakse laenude andmise vastavust regulatsioonidele, hinnatakse laenude andmise seaduslikkust ning väljamaksete kontrollistüsteemi.

Laenude kontrollimiseks on koostatud valim 2005. ja 2006. aasta kohta.

Auditeeritaval perioodil väljastatud laenudest on valitud:

- Otselaenudest 67%,
- laenudest hoiu-laenuühistutele 100%,
- finantsvahenduse kaudu antavatest laenudest 61%

Kontrollitava mahu määramise aluseks oli meie poolt läbi viidud riskihinnang, kus riski astme määrasid laenu liik, tagatise liik ja väärtus, laenu osakaal tagatisest, MES-i poolt läbiviidud riskihinnang laenule ning laenu suurus ja periood.

7. Auditi korraldamist mõjutavad riskid

Olulisi riske auditi läbiviimisel selle ettevalmistamise käigus ei tuvastatud. Siiski esines probleeme MES-i e vähese koostöövalmiduse, dokumentide esitamisega viivitamise ning dokumentide esitamisega ebasobivas formaadis (nt laenu- ja tagatisnimistud paber kandjal).

8. Auditi eeldatavad tulemused

Auditi tulemusena soovime saada kindlustunde, et MES-i poolt antavad finantsinstrumendid (laenud) on õigesti kajastatud, laenude hindamise süsteem toimib heal tasemel ja vastab keskmise kommertspanga tasemele.

Oluline on veenduda, kas Riigikontrolli poolt läbiviidud auditis väljatoodud riskid ja puudused on/ei ole kõrvaldatud. Samuti soovime öelda välja oma arvamuse selle kohta, et riik ei peaks MES-i kaudu tegelema maaelu toetamisega laenude kaudu.

9. Vajatavad ressursid:

Ajakulu /tundides/

Osaleja	Eelselgitusele kulunud aeg	Edasine ajakulu	Kokku
Peakontrolör Tarmo Olgo	20	20	40
Auditijuht Inga Häkkinen	15	130	145
Audiitor Jaana Tõnisson	200	120	320
Audiitor Marlen Pärman	200	120	320
Kokku	435	390	825

Eeldatavad rahalised kulud /kroonides/

Kululiik	Summa
Kaasatud asjatundja tasu	~50 000*
Transport	1 000
Panka kinnituskirjade kulu	1 800
Kokku	52 800

*asjatundja kaasamise kulud ei ole täpselt teada, kuid need ei ületa 50 000 krooni

Auditi ajakava

Auditi etapp	Tähtaeg
Auditi planeerimine	August-oktoober 2006
Auditi plaani valmimine	21. november 2006
Auditi kontrolliprotseduuride läbiviimine	November - detsember 2006
Kontrolliaruande eelnõu	Jaauar 2007
Kontrolliaruande allkirjastamine	Veebruar 2007